

Vier mannen, één vrouw. En nog eens vier mannen en één vrouw. Samen maakt dat tien: vijf spelers, vijf muzikanten. Tien om te zien en te beluisteren. Maar al zijn ze in de meerderheid, Pia Madre draait niet om de mannen. Pia Madre draait om die ene vrouw in tweevoud. De oermoeder: de kracht die verleidt, die leven geeft, die soms het onderspit moet delven, maar even vaak de poppen aan het dansen maakt. Pia Madre is een voorstelling als een ritueel, met in het brandpunt een icoon van een vrouw. Dat mag ook wel eens...

VAN MAAGD TOT BARENDE KRACHT

De voorstelling is een stevige samenwerking. Theater Stap meets muziektheatergezelschap DE KOLONIE MT van componist Bo Spaenc, terwijl schrijver-performer Elvis Peeters de (korte) tekst schreef en actrice-muzikante Liesa Van der Aa mee op scène viool speelt en zingt. Nooit eerder heeft Stap zo'n grote puzzel samengelegd. En dan is er nog één stukje tussenuit gevallen: de Italiaanse regisseur Enzo Toma, sinds jaar en dag onderlegd in beeldend theater met spelers met een handicap. Zijn geplande medewerking werd voortijdig afgebroken. Van Toma's oorspronkelijke idee voor een carnavaleske ceremonie met fanfare, als een processie van opeenvolgende beeldende tableaux, is in de uiteindelijke voorstelling dan ook nog weinig te merken. Maar toch heeft dat even volkse als mystieke expressionisme zijn sporen gelaten. Pia Madre is minstens een ritueel gebleven.

Regisseur Karel Tuytschaever, die half augustus werd ingeroepen om de repetities over te nemen, voelde zich minder vertrouwd met de processie als vorm. Hij zette de idee van de madonnafiguur naar zijn eigen hand. "Het thema van de oervrouw boeide me wel, maar dan meer in haar seksuele

betekenis, van maagd tot barendende kracht. Ik ben dus vooral beginnen werken rond het iconische beeld van de vrouw, en wat dat met mannen doet." Tuytschaever is van oorsprong danser, maar studeerde in 2007 af aan wat in theatermilieus nog steeds 'bij Dora' heet: de dramaopleiding van het Koninklijk Conservatorium Antwerpen. Nu doceert hij er zelf bewegingstraining aan acteurs en drama aan dansers. In zijn eigen werk zijn het vooral intermenselijke relaties die hem boeien: wat voeren we met elkaar uit? 'Hoe zacht of hoe hard kunnen mensen tegen elkaar worden, tot op het serpentachtige af?' In Pia Madre kreeg die vraag een heel specifieke invulling: wat doet de vrouw met mannen?

OP UW KNEIËN!

Dinsdagnamiddag 10 september. Uit de repetitiezaal op het hoofdkwartier van Theater Stap in de Brugstraat glijden flarden welluidende muziek. Bo Spaenc, Bert Bernaerts, Pieter Thys, Marc Bryssinck en Liesa Van der Aa stemmen hun muzikale benadering gelijk, van sferische begeleidingsmuziek naar steeds sterker stuwende ritmes. Intussen worden in de eetzaal tafels en stoelen opzij geschoven. Stappers Jelle Palmaerts, Jason Van Laere, Marc Wagemans, Peter Janssens, Gert Wellens en

Liesbeth De Hertogh zullen voor hun doorloop van straks nog even hun scènes doornemen. “Jason, kom eens hier?” Liesbeth wenkt haar medespeler minzaam naar haar stoel, maar springt dan fluks op, met priemende vinger en schrille stem. “Op uw knieën!” Als op commando zijgt Jason neer, terwijl zij hem de les leest. De rest kijkt toe en lacht. Zitten we al in de repetitie? Of moet die nog beginnen? Spelen zit de Stappers in het lijf.

“Ik wou vooral hun eigen wereld veel ruimte geven”, vertelt Tuytschaever. “Aan alles merk je dat het superseksuele persoonlijkheden zijn. Zodra je hier binnenkomt, is het een en al liefde dat je tegemoet komt. Al op de eerste dag kreeg ik een huwelijksaanzoek! Ze delen hun energie ook heel lijfelijk: knuffelen, masseren, noem maar op. De intimiteit en de erotiek in ‘Pia Madre’ zijn dus niet alleen mijn thematische keuze. Het is hoe de Stappers zelf werken.”

Tuytschaever belandde in een spelomgeving die hemel en aarde verschild van zijn lessen op school. “Opgeleide dansers zijn perfect getraind in neutraal zijn. Ze stappen denkend in hun beweging, en verbeelden hun emotie vanuit een grote abstractie. Dat is hier bij Stap totaal niet aan de hand. Niemand is bezig met een identiteit te vormen. Die is er al. Bij de Stappers is er geen ballast weg

te werken, ze gaan meteen heel open en vol vertrouwen in alles op. Ze zitten op slag in een wenende Medea, bevallen alsof ze echt bevallen. Ze zijn wat ze doen. Als het puur om de ambacht van spelen gaat, zijn ze juist heel makkelijk te regisseren.” Alleen heeft die grote ontvankelijkheid bij de Stappers ook zijn keerzijde. “Je moet duidelijke grenzen afbakenen, om ze tegen zichzelf te beschermen. Zij hebben ook geen derde oog: ze zien zichzelf niet bezig, hebben daardoor minder gevoel voor tempo en dramaturgie. Dat is nog het moeilijkste: de intenties van hun spel zuiver houden. Waarom doen ze wat ze doen? Als je dat niet bewaakt, durft dat van repetitie tot repetitie wel eens verwateren.”

EERST FINESSE, DAN ‘TSJAK!’

Intussen zijn Liesbeth De Hertogh en haar vier mannelijke tegenspelers onder het toeziende oog van regieassistente Libby Ward aan hun echte scènes begonnen. Op een rijtje achter elkaar zwaaien Gert, Jelle, Jason en Marc traag met hun armen, als waren dat sierlijke vlerken. Het is hun balts, hun verleidingsdans voor de koningin die voor hen staat. Eén voor één proberen ze indruk op haar te maken, één na één moeten ze weer afdruipten als Liesbeth haar schoen tegen de vlakke keilt. “Nee!” Met een goed

verstopte nieuwsgierigheid, bijna vanuit de hoogte, sluipt ze even later achter de zittende mannen. Monsterend. Bijna snuffelend. Wie kan haar krijgen? Bij Jason houdt ze even stil, reikt ze verlangend met haar uitgestrekte hand naar zijn kruin. Om dan zijn achterhoofd ruw van zich af te duwen. Deze oermoeder is niet week te krijgen, ze laat zich niet verleiden. Of toch?

‘Pia Madre’ toont een voortdurende herhaling van mensen, in casu mannen, die wachten op de komst van een oermoeder. Die toont een dominant spel waarin ze alle mannen aftast, die haar maar wat graag willen. “Centraal staat het *vrouwelijke spel: de finesse van de toenadering*, en dan: tsjak!”, aldus Tuytschaever. “Zelf biedt de vrouw op scène, en dat is dan zowel Liesa Van der Aa bij de muzikanten als Liesbeth De Hertogh op de speelvloer, op haar eigen manier weerwerk tegen de mannelijke dominantie. Het is een universeel spel, met een verkrachting, een geboorte, afstandelijke autoriteit en toch weer troost.” Bij een verkennende auditie binnen Stap viel Tuytschaever snel voor Liesbeth. “Zij toonde zich het meest vrouwelijk, en ik zag ook *ongelooflijk veel kracht bij haar zitten*. Tijdens de repetities is ze daarin nog erg gegroeid. In onze yoga-oefeningen zag je ze steeds meer in balans komen met haar eigen vermogen.”

En de mannen? Voor elk van de vier spelers ontwikkelde zich een eigen type van omgaan met de vrouw, doorgetrokken in zijn kostuum. “Marc is de cerebrale man met de hoofse aanpak. Jason veeleer de player, de matador. In Gert zag ik uiteindelijk een jager, een man van de natuur. En Jelle is het eeuwige kind. Uiteindelijk transformeren ze zelfs alle vier in een kind, zoals dat gebeurt met alle mannen die voor een vrouw vallen...”

WOORD EN BEELD

De tekst die Elvis Peeters voor de voorstelling schreef, is veeleer een liedcyclus die de vrouw schetst in haar kosmische, maar ook haar heel aardse aard. Eén lied beschrijft het beeld(je) van een godin: “Grote borsten, brede heupen, een vulva die de dijen vult, gemaakt uit klei, geput uit vele lagen grond, (...) een vrouw gedrenkt in eeuwen slijk en stront, opgedolven en gestreeld, blootgesteld aan wat wij er nu van mogen denken (...) We vergapen ons vaak aan wat we niet weten.” Een ander lied bezingt de aftakeling: “Buikloop, puisten, cellulitis, cataract, speen, melanoom, jicht, reuma, meningitis, kankers, schimmels, griepen...” Je hoort er zo de rauwe stem van Peeters zelf bij, uit zijn eigen muzikale geschiedenis met bands als De

Legende en Aroma di Amore.

Maar in 'Pia Madre' is het Liesa Van der Aa die de tekst lijf en leden geeft, boven haar viool. In 2012 bracht ze haar eerste eigen cd uit, 'Troops', en speelde ze mee in het derde deel van 'De man zonder eigenschappen' van Guy Cassiers bij het Toneelhuis, aan de zijde van niemand minder dan Johan Leysen. Toch vindt ze haar optreden bij Stap geen stap terug. "Het is net leuk om eens ten dienste te mogen staan van muziek die al bestaat, en die ik dus niet zelf moet verzinnen. Het is zoals acteren op toneel: het is de regisseur die alles trekt, jij biedt enkel je diensten aan. Maar uiteindelijk wou ik ook vooral eens bij Stap werken. Dat is heel bijzonder, dat kan je niet niet doen, zo simpel is het. De confrontatie is hier zo zuiver, zo zonder hypocrisie of verborgen agenda's. Werken met Stap voelt als een verademing in de moeilijke wereld van mensen. Elke avond ga ik zo welgezend naar huis!"

Gezeten tussen de muzikanten, mee verspreid rond de gouden cirkel van de speelvloer, vormt Van der Aa de tweede stem van de oervrouw die Liesbeth De Hertogh op scène belichaamt. "We zijn twee vrouwen met elk een andere taal. Zij het beeld, ik het woord en de muziek", aldus Van der Aa. "Maar Liesbeth is ook meer oer-dan ik, vrees ik. Ik vertolk meer de bedachtzame kant van de vrouw. Het vertellen vanuit de gedachte, de

rust, de controle. Ik probeer haar steun en diepte te geven zonder te roepen, en eerder muzikaal dan fysiek. We staan mooi tegenover elkaar. Samen krijgen we het wel verteld..."

PIËTA'S VOL VERZOENING

Die puzzel van alle verschillende insteken in 'Pia Madre' – tekst, muziek, zang, spel – heeft Karel Tuytschaever vrij losjes willen samenleggen, ook door de korte repetitietijd die hij ter beschikking kreeg. "Ik liet de muzikanten en de spelers veel apart werken, zodat ze elk hun eigen ding konden doen. Het spel van de Stappers is geen uitbeelding van de tekst, net zoals ik Bo Spaenc zijn gang wou laten gaan met de muzikanten." Uiteindelijk is gekozen voor een driedelige structuur. Het eerste deel is veeleer een concert met de liedcyclus, waarbij de Stappers beelden creëren in functie van de muziek. In het twee deel keren die rollen om, en vormt de muziek veeleer de soundtrack bij het spel. In het derde deel krijg je ten slotte een dialoog, een spiegeling tussen beide vrouwen. Dat is er net zo ritueel aan: de herhaling en hervertelling van eenzelfde oorsprongsverhaal, maar telkens in andere verhoudingen.

Zoals er is gerepeteerd, zo schuiven ook vandaag in de repetitiezaal van Stap de

afzonderlijke delen in elkaar in een afsluitende doorloop. De spelers betreden de gouden arena nu in kostuum, en vooral de royale paarsblauwe hoepelrok van Liesbeth geeft het geheel meteen meer symbolische feminiene autoriteit. Het is in haar schoot dat haar vier mannen op het eind, als vier naakte kinderen, hun hoofd zullen neervlijen, als een reeks troostvolle piëta's uit de klassieke schilderkunst. Het is hard tegen hard gegaan, maar de slotsom is er een vol intieme tederheid. 'Pia Madre' mag dan wel draaien om een icoon, die oervrouw heeft vele kanten.

Precies hetzelfde geldt voor de muziek, zegt Van der Aa. "Er zitten veel ritmes in, met sterke frequenties in de lage sferen. Je voelt de dierlijke drummer die Bo moet zijn. Maar dat staat wel voortdurend in contrast met hoge tonen en mooie klanken die al zwevend alle grond willen verliezen. Bas en gitaar zitten daar ergens tussen. Zij zorgen voor evenwicht."

Zij ademen. Daar kijk je veel opener naar het lichaam, terwijl op de zwarte doos vanzelf een andere code rust: alles wordt meteen veel betekenisvoller, veel theater. Hoe ga je daarmee om?" Voor Tuytschaever zelf ligt het antwoord in de openheid van het spel zelf. "Het gaat erom je op scène helemaal ontvankelijk op te stellen, blanco te zijn in je geschiedenis. Het zou moeten voelen alsof je niets in handen hebt en ten volle het moment aangrijpt. Maar dat is natuurlijk een eeuwige strijd. Als je die instelling gevonden hebt, kan je meteen stoppen. Meer is er niet."

Liesbeth De Hertogh lijkt alvast op de goede weg, als we haar vragen waar 'Pia Madre' eigenlijk over gaat: "Ik rook, ik stap, ik blijf staan, ik kijk rond. We spelen spelletjes, we lopen, we kijken elkaar aan." Zo eenvoudig kan het zijn, theater.

Wouter Hillaert

VERLEIDEN IS LEUK

Voor Karel Tuytschaever is dat geheel niet enkel een oefening in muziektheater, maar ook in beweging creëren in een donkere toneelruimte. "Tot nog toe heb ik altijd gewerkt met meer open ruimtes die doen denken aan de beleving van een museum.

**'Pia Madre' op vrijdag 20
september in de Warande.**

Het einde van de voorstelling is
voorzien om 21.30 uur. Er is geen
pauze.

Na aanvang van de voorstelling
wordt er geen publiek meer in
de zaal toegelaten, tenzij bij
eventuele pauzes. Het is verboden
te fotograferen en geluids- of
filmopnamen te maken. Gelieve je
gsm uit te schakelen.

tekst: Elvis Peeters
regie: Karel Tuytschaever
licht en scenografisch advies:
Steven Brijs
compositie en muzikale leiding:
Bo Spaenc
spel: Liesbeth De Hertogh, Jelle
Palmaerts, Jason Van Laere, Marc
Wagemans, Gert Wellens, en
Peter Janssens
zang, spel: Liesa Van der Aa
muzikanten: Bert Bernaerts,
pieter Thys en Marc Bryssinck
regieassistentie: Libby Ward
kostuums: Chris Snik
assistentie kostuums: Judith Van
Herck
productie: DE KOLONIE MT en
Theater Stap

coverfoto: Natalie Wynants
repetitiefoto's: Piet Goethals

www.theaterstap.be
www.warande.be

CAFE

Voor en na de voorstelling kan je terecht in het café Barzoen om iets te eten of te drinken.

PARKEREN

Je kan een korting krijgen op je parkeertarief als je je parkingticket van Vinci laat valideren aan de ticketbalie.

THEATER & DANS

do 26/9: Bárá Sigfusdottir/Lisbeth Gruwez - on the other side.../ It's going to get worse... - dans
wo 2/10: Lazarus - De Idiot - theater
wo 9/10: Dimitri Leue, Warre Borgmans, Antoon Offeciers.... - De diepte van het dal - theater
zo 13/11: Rain (docu)
do 17/10: Lisa Verbelen, Sanne Vanderbruggen, Benjamin Moen en Judith De Jooode - BOG - theater
vr 18/10: De Veerman - Rituals now - dans
wo 6/11: Ugo Dehaes - Grafted- dans
wo 6/11: Theater Zuidpool - Phaedra - + gratis inleiding - theater
vr 8/11: Het Gevolg - De Kus - theater
vr 15/11: A two dogs company/Kris Verdonck - H,an incident + gratis inleiding - theater
wo 20/11: TG Stan en Toneelhuis/Olympique Dramatique - creatie 2013 (werktitel)) - theater
wo 27/11: Ultima Vez/Wim Vandekeybus - What the body does not remember - + gratis inleiding - dans
do 28/11: 't Arsenaal - Kamer 411 - theater
do 5/12: Toneelhuis/Bart Meuleman - Desperado - theater
wo 11/12: Toneelhuis en Muziektheater Transparant/FC Bergman... - Van den vos - theater
di 17 en wo 18/12: Suzanne Grotenhuis - Zwarte woud forever - theater
do 19/12: Koninklijk Ballet Vlaanderen - The Return of Ulysses - dans
di 7 en wo 8/1, vr 7, za 8 en zo 9/3: Het Gevolg - Petrus en den Doodendraad - gratis inleiding 7 en 8/1 en op 8/3 - theater
za 11/1: Akram Khan Company - iTMOi - + gratis inleiding - dans
di 14/1: Kaaiman - Metamorfosen - theater
do 16/1: Jan Decorte/Bloet/Comp.Marius & Kaaitheater - Shylock - gratis inleiding - theater
wo 29/1: KVS & Théâtre National - Thomas Gunzig, Manu Riche en Josse De Pauw - Raymond - theater
wo 5/2: Hotel Modern en Arthur Sauer - De Grote Oorlog - gratis inleiding - theater
wo 12/2: Raimund Hoghe - Pas de deux - + gratis inleiding - dans
za 15/2: Thomas Ryckewaert - Genesis (I, II, III) - theater
vr 21 en do 27/2: Het Gevolg - Matador - theater
do 27/2: SKaGeN - Alles van Eva - theater
wo 5, do 6, vr 7/3: Compagnie Cecilia - Ensor - theater
wo 12/3: Het Zuidelijk Toneel - Julius Caesar - theater
do 27/3: Theater Stap - Brilleman - theater
za 29/3: Wayne McGregor/Random Dance - Atomos - + gratis inleiding - dans
wo 23/4: Laika/Kunstz - Misdaad en straf - theater
vr 25/4: Jan Martens/ICKAmsterdam - The dog days are over - + gratis inleiding - dans
do 1 - zo 11/5: De Warande en Theater De Nwe Vorst (Tilburg) - Borderline (Nick Steur e.a.) - theater/performance
vr 9/5: NTGent - Platonov - gratis inleiding - theater
wo 11/6 - vr 13/6: UNM - the house that built us - theater

Met steun van de
Vlaamse overheid

SODAL

Belfius

Koninklijke
Drukkerij Em. de Jong
Baarle-Nassau

WÜRTH

PHILIPS

metDMorgen

**VAN
ROEY**

drisag
dedicated to "feel good at work"

MARS
belgium